

TWÓRZ I DZIEL SIĘ LEGALNIE. KRÓTKO O PRAWIE AUTORSKIM

[odcinek 1: Tablety w bibliotece - zaczynamy]

Dziś, w dobie Internetu, wszelkie treści – filmy, gry, muzyka, zdjęcia, grafiki – dostępne są na wyciągnięcie ręki. Wystarczy pobrać („ściągnąć”) plik i można grać, oglądać, słuchać, tworzyć... Czy aby na pewno?

Mimo iż w polskim prawie istnieje pojęcie **dozwolonego użytku osobistego**, które pozwala prywatnemu użytkownikowi korzystać z udostępnianych za pomocą cyfrowych mediów treści, to należy pamiętać, że z tych treści możemy korzystać tylko w bierny sposób: oglądać, słuchać i grać.

Zdarza się jednak, że filmy, muzyka czy książki rozpowszechniane są w sposób nielegalny, tzn. bez zgody twórcy lub producenta. Dlatego warto zwracać uwagę, z jakiego źródła korzystamy (nawet jeśli jest to źródło płatne).

JAKICH MATERIAŁÓW MOGĘ UŻYWAĆ BEZ OBAW?

– CZYLI LEGALNE TREŚCI DO TWOJEJ DYSPOZYCJI

Najbezpieczniej jest modyfikować, przetwarzać i udostępniać pobrane materiały (np. filmy, muzykę, książki, zdjęcia czy grafiki), jeśli pochodzą one z tzw. **domeny publicznej** (czyli najczęściej, gdy prawa do danego utworu już wygasły) lub są udostępniane na licencjach **Creative Commons**.

Warto o tym pamiętać, zwłaszcza podczas użytkowania takich aplikacji, jak: Instagram, Vine, iMovie. Staraj się, aby materiały, których używasz, nie naruszały niczyich praw autorskich.

PODOBA MI SIĘ TA GRAFIKA!

– CZYLI PUŁAPKA POZORNEJ DOSTĘPNOŚCI

Zobaczyłeś w Internecie film lub grafikę, która Ci się podoba, i chciałbyś umieścić ją w swoim filmiku? Znasz ciekawy „kawałek”, który byłby świetnym podkładem do Twojej animacji?

W Internecie znajduje się dużo treści (tekstów, filmów, grafik, zdjęć, muzyki), które zgodnie z dozwolonym osobistym użytkowaniem możemy pobrać i zmodyfikować. **Jednak nie możemy udostępniać efektów twórczości, której składowymi są utwory należące do kogoś innego** (osób prywatnych, firm lub instytucji).

Dlatego podczas tworzenia własnych treści warto zwracać uwagę na pochodzenie materiałów, które chcemy wykorzystać do tworzenia i dzielenia się. Najlepiej korzystać z treści dostępnych legalnie i z dumą prezentować efekty swojej twórczości.

INNI TO ROBIĄ I JEST OK...

– CZYLI „POWSZECHNE” NIE ZNACZY „ZGODNE Z PRAWEM”

W Internecie znajdziemy wiele filmików, memów i grafik, w których znajdują się treści wykorzystane niezgodnie z prawem – bez pisemnej zgody autora. Nie oznacza to jednak, że i Ty powinieneś postępować w ten sposób.

Jeśli w przyszłości chciałbyś wykorzystać objęty prawami utwór w swojej twórczości, to powinieneś skontaktować się z autorem, jego spadkobiercą lub aktualnym właścicielem autorskich praw majątkowych (firmą, instytucją, organizacją zbiorowego zarządzania – np. ZAIKS), a następnie podpisać stosowną umowę.

CZY ISTNIEJE PROSTSZY SPOSÓB?

– CZYLI TREŚCI WOLNE I GOTOWE DO UŻYTKU: DOMENA PUBLICZNA I LICENCJE CREATIVE COMMONS

W Internecie umieszczone są zdjęcia, filmy, utwory muzyczne czy grafiki, których możesz swobodnie używać, ponieważ znajdują się one w tzw. domenie publicznej lub są udostępniane na licencjach *Creative Commons*. Odnalezienie treści na wolnych licencjach jest bardzo łatwe, istnieją bowiem specjalne strony gromadzące informacje na ich temat.

Takie portale, jak *Otwarte zasoby* (<http://otwartzasoby.pl> i <https://www.facebook.com/OtwarteZasoby>) czy angielskojęzyczny *Open Culture* (<http://www.openculture.com> i <https://www.facebook.com/openculture>), pozwolą Ci szybko odnaleźć wolne treści: filmy, muzykę, zdjęcia, książki i filmy. Na tego typu stronach internetowych znajdziesz praktyczne porady i linki do zasobów, z których możesz bezpiecznie skorzystać (np. <https://unsplash.com/>).

JESTEM TWÓRCĄ PRZEZ DUŻE T!

– CZYLI KORZYŚCI Z UŻYWANIA TREŚCI NA WOLNYCH LICENCJACH

Korzystanie z otwartych zasobów daje mnóstwo korzyści. Prócz tego, że będziesz mógł spać spokojnie, świadome poszukiwanie odpowiednich materiałów pobudzi Twoją kreatywność, a efekty Twojej twórczości będą bardziej nietypowe i oryginalne. Eksplorując archiwa, dowiesz się wiele o historii, znajdziesz dawno zapomniane zdjęcia i nagrania. Możesz także dołączyć do prężnie działającej społeczności, skupionej wokół wolnych zasobów, korzystać z jej wiedzy i dzielić się swoją.

CHCĘ DOWIEDZIEĆ SIĘ WIĘCEJ!

– CZYLI PRZYDATNE LINKI

INFORMACJE O DOMENIE PUBLICZNEJ ZNAJDZIESZ TUTAJ:

http://pl.wikipedia.org/wiki/Domena_publiczna

INFORMACJE NA TEMAT CREATIVE COMMONS:

http://pl.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons

<http://creativecommons.pl/poznaj-licencje-creative-commons/>

<http://creativecommons.pl/materialy/>

OTWARTE ZASOBY:

<http://www.nina.gov.pl/edukacja/edukacja-medialna/artyku%C5%82/2012/12/18/otwarte-zasoby---edukacja-dla-wszystkich>

<http://nowoczesnenauczanie.pl/inne/10-otwartych-zasobow-edukacyjnych-ktore-warto-znac/>

Projekt „Tablety w Twojej bibliotece” jest elementem Programu Rozwoju Bibliotek, który od 2009 roku realizuje Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Ten materiał edukacyjny dostępny jest na licencji Creative Commons CC BY-SA 3.0 Polska. Pełna treść licencji znajduje się na stronie: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>